

ДЕЧИЈА НЕДЕЉА

од 4. до 10. октобра 2021.

МИНИСТАРСТВО ЗА
БРИГУ О ПОРОДИЦИ И
ДЕМОГРАФИЈУ

Илустраторка: Марица Кицлишић
Слоган Дечије недеље су стихови љубивоја Ршумовића из песме „Дете“.

ПРОГРАМ
АКТИВНОСТИ ЗА ВРЕМЕ ТРАЈАЊА ДЕЧИЈЕ НЕДЕЉЕ
од 4. до 10. октобра 2021. године

И ова *Дечија недеља* је прилика да деца остану у средишту друштвених настојања да буду заштићена и срећна, да живе у подстицајном, здравом и сигурном окружењу у коме могу да остваре максимум својих потенцијала, а то се постиже континуираном бригом о заштити, унапређењу и промоцији дечијих права у којој учествују сви релевантни друштвени актери.

Стога ће ове године, *Дечија недеља* бити обележена под слоганом, чија инспирација су стихови песме **Дете**, нашег великог песника Љубивоја Ршумовића:

ДЕТЕ ЈЕ ДЕТЕ
ДА ГА ВОЛИТЕ И РАЗУМЕТЕ*

Дечија недеља је највећа национална манифестација за децу, која се сваког октобра одржава у циљу уједињења свих друштвених актера са циљем континуираног побољшања положаја детета. Она је и прилика да се укаже на постигнуто, али и на недостајуће у области промоције и заштите дечијих права у Републици Србији.

Дечију недељу препознају и обележавају све релевантне институције образовања и културе, социјалне и здравствене заштите, а симбол је и успешне сарадње државе, цивилних и струковних организација, као и угледних појединаца посвећених деци у заштити дечијих права.

Дечија недеља је уједно и најрадоснија седмица у години, обележена пуним учешћем деце у свим програмима који је прате и у којима деца имају прилику да покажу своје таленте, вештине и способности, а одржаће се под покровитељством Министарства за бригу о породици и демографију.

Традиција *Дечије недеље* је веома дуга – на овим просторима се обележава од 1934. године, од 1987. године је на предлог организације Пријатељи деце Србије уведена у Закон о друштвеној бризи о деци. Од 2018. године се налази у Закону о финансијској подршци породица са децом. Све време свог постојања манифестација прилагођава програмске циљеве актуелним потребама деце и младих, али не мења своју мисију – увек указујући на стварни положај детета и младих у друштву и важна питања у овој области, скрећући пажњу на дете као носиоца права да одраста у што бољим условима, како у породици, тако у локалној заједници и друштву у целини.

Улога *Дечије недеље* је и избор најактуелнијих тема за допринос даљем развоју савременог националног система за промоцију и заштиту дечијих права. Она подстиче унапређење положаја детета у нашем друштву кроз континуирани развој свих услова, и пружање финансијске, социјалне, здравствене, културне и образовне подршке за остварење ових циљева. *Дечија недеља*, такође, подстиче пуно учешће деце и младих у друштвеном животу, сензибилишући јав-

* Слоган Дечије недеље су стихови чувеног песника за децу Љубивоја Ршумовића из песме „Дете“

ност о потреби пружања једнаких шанси за свако дете, као и у остваривању њиховог пуног потенцијала кроз слободно формирање и изражавање мишљења о свим питањима која их се тичу, а у складу са годинама живота и зрелошћу.

Планетарни изазов настао услед пандемије COVID-19 показао је да само у атмосфери опште сарадње свих државних органа, стручних, хуманитарних и струковних организација и удружења и других актера, као и грађана у целини, можемо заједнички превазићи кризу, а неопходно је имати у виду да је брига о најрањивијим групама становништва, попут деце, темељ праведног друштва. Ове године ће *Дечија недеља* бити обележена у духу заштите, унапређења и промоције свих дечјих права и подсећања шта као друштво чинимо и чинићемо да подржимо визију света у којем свако дете има могућност да оствари свој пуни потенцијал без дискриминације, да је заштићено, вољено и поштовано и да има могућност да учествује у доношењу одлука које утичу на њен или његов живот, а у духу наше традиције и Конвенције о правима детета и свих позитивних међународних и домаћих прописа.

Циљеви „Дечије недеље“ су:

- скретање пажње најшире јавности на права и потребе деце;
- указивање на одговорност коју породица, школа, држава и њене институције имају у заштити деце, и остваривању њихових права;
- презентација до сада постигнутих резултата;
- указивање на примере добре праксе и проблеме у остваривању права деце;
- подстицање интерсекторске сарадње у стварању услова за поштовање права, и оптимални развој сваког детета;
- промоција активног учешћа деце у доношењу одлука које се њих тичу;
- покретање иницијатива и нових акција које доприносе побољшању положаја деце у Републици Србији, и остваривању њихових права.

Програмске активности, циљеви и теме *Дечије недеље* почивају на релевантним међународним и националним документима и прописима, као и задацима у процесу придруживања Европској унији, а реализују се у свим срединама, на републичком и локалном нивоу, уз пуно учешће деце и младих.

Основни документ за планирање и реализацију активности у току *Дечије недеље* је Конвенција о правима детета Уједињених нација, усвојена 1989, а ступила на снагу 1990. године. Генерална скупштине УН 2002. године, усвојила је и завршни документ „Свет по мери деце“, који је дао јасне смернице за признавање, заштиту и промовисање права детета, као и развој услова за њихово остваривање и заштиту.

Породичним законом у национални правни оквир уграђени су главни принципи Конвенције о правима детета, и то: право на живот, опстанак и развој, најбољи интерес детета, право на партиципацију и право на недискриминацију. Савет за права детета, као једно од саветодавних тела Владе, активан је од 2002. године. Национални оквир за конкретне мере које воде стварању савременог инклузивног друштва дао је Општи протокол за заштиту деце од злостављања

и занемаривања, који је Влада донела 2005. године. Уследили су документи који доприносе социјалној и образовној инклузији све деце, унапређују доступност образовања и подижу његов квалитет, уз посебну пажњу усмереној ка деци из осетљивих група.

Одбор за права детета као посебно радно тело Народне скупштине РС делује од 2012. године. У 2018. години почео је да се примењује нови Закон о финансијској подршци породица са децом. У 2020. години усвојена је Стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља од 2020. до 2023. године са припадајућим Акционим планом за 2020. и 2021. годину.

Неопходно је хитно приступити изради нове националне стратегије у области права детета, јер је Национални план акције за децу престао да важи 2015. године, а усвајање Закона о правима детета и Заштитнику права детета би донело усаглашавање постојећих законских текстова са ратификованим међународним уговорима и обезбедио би независни механизам за промовисање, унапређивање, контролу и координацију остваривања права детета у Србији.

Дечија недеља ће промовисати важност примене свих постојећих механизма за квалитетно и здраво одрастање деце у различитим околностима. Због тога је изузетно важан корак апсолутна примена постојеће, као и рад на недостајућој легислативи у овој области.

Програм активности за време трајања *Дечије недеље* у 2021. години Министарство за бригу о породици и демографију реализује у сарадњи са организацијом Пријатељи деце Србије и мрежом организација Пријатеља деце на територији целе Републике Србије, уз подршку свих осталих друштвених актера у овој области.

Програм и промотивни материјал *Дечије недеље* доставља се министарствима, школама и предшколским установама, као и градоначелницима и председницима општина у Србији, уз позив да у складу са Римском декларацијом Градоначелници заштитници деце, у својим заједницама допринесу разноликости и богатству садржаја, као и општој видљивости ефеката *Дечије недеље*.

ПРОГРАМ:

1. **ОТВАРАЊЕ ДЕЧИЈЕ НЕДЕЉЕ**

Јавна и медијска промоција *Дечије недеље*

- 1.1.1 **Намера: Представљање садржаја и циљева Програма активности *Дечије недеље*, медијска кампања, презентација визуелног идентитета. Упознавање јавности са најважнијим телима и документима који доприносе развоју националног система бриге о деци, остваривању права детета и бољој партиципацији деце и младих. Ове године ће *Дечија недеља* бити обележена у духу заштите, унапређења и промоције свих дечјих права. Пријатељи деце Србије доделиће и традиционално годишње **Признање за доброчинство деци „Маслачак“**.**

- 1.1.2. **Организатори:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.
- 1.1.3. **Облик рада:** Јавна и медијска промоција.
- 1.1.4. **Учесници:** Представници/це Владе Републике Србије, Одбора за права детета Народне Скупштине РС, Заштитника грађана, УНИЦЕФ-а, Пријатеља деце Србије, Мреже организација за децу Србије, медија, наставника, васпитача и родитеља.
- 1.1.5. **Дан и место:** Понедељак, 4. октобар, Палата Србија
- 1.1.6. **Алтернативни предлог реализације активности у случају забране, односно ограничења окупљања у складу са препорукама Кризног штаба и одлукама Владе везаним за спречавање и сузбијање заразне болести КОВИД-19:** Отварање *Дечије недеље* ће се одржати у обиму и уз све пратеће актуелне мере које ће бити на снази, уз могућност онлине јавне и медијска промоција *Дечије недеље* уз учешће наведених актера.
Активности на локалном нивоу: Различити видови јавне и медијске промоције *Дечије недеље*, визуелног идентитета, програми и активности који подржавају централну кампању, конференције за штампу, округли столови, дебате, тематске емисије у локалним медијима. **Алтернативни предлог реализације:** У случају забране, односно ограничења окупљања у складу са препорукама Кризног штаба и одлукама Владе везаним за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19, локални организатори ће поштовати све актуелне мере, а у складу са тачком **1.1.6.**

2. СЕДНИЦА УЧЕНИЧКИХ ПАРЛАМЕНАТА

Скуп представника ученичких парламената из двадесет општина у Србији

- 2.1.1. **Намера:** Седница ученичких парламената обезбеђује и промовише партиципацију деце у друштвеном животу кроз слободно формирање и изражавање мишљења о свим питањима која их се тичу, кроз сусрет ученика/ца средњих школа у Србији, укључујући средњошколце из специјалних школа и са институционалног смештаја. Ове године седница ће се одржати под називом „**ЗА СВАКО ДЕТЕ! – Важност вршњачке подршке у остваривању права детета**“. Уз подршку стручњака/киња из ове области размишљаће и дебатовати о важности партиципације деце у друш. животу, као и вршњачке подршке у редовним и ванредним околностима – кроз рефлексију искустава средњошколаца, укључујући и она из доба епидемије COVID-19. Педесет средњошколаца из двадесет градова и општина, кроз дебату ће дискутовати, а нова знања и искуства пренеће вршњацима/кињама у локалним заједницама. Учесници/це ће о скупу сачинити белешке и препоруке. Скуп се организује као право скупштинско заседање,

са правилима скупштинске процедуре (радно председништво, утврђени дневни ред, излагања ограничена на пет минута и усвојене препоруке, доступне јавности). У циљу пуне партиципације, скуп ће и модерирати деца.

- 2.1.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.
- 2.1.3. **Учесници:** Представници/це ђачких парламената Србије, Унија средњошколаца Србије, народни посланици, представници/це ресорних министарстава, стручњаци/киње из области права детета, наставничких удружења, удружења грађана, медији...
- 2.1.4. **Облик рада:** Интерактивна седница.
- 2.1.5. **Дан и место:** Уторак, 5. октобар, Народна скупштина Републике Србије
- 2.1.6. **Алтернативни предлог реализације:** Одржаће се онлине седница у потпуно истом садржају и обиму (интерактивна онлине седница), биће изведене препоруке за јавност, а учесници ће затим пренети препоруке онлине методологијом својим вршњацима на локалу. У случају алтернативне реализације материјал за рад биће упућен електронски свим учесницима пре седнице, а модерирање седницом преузеће Пријатељи деце Србије.

Активности на локалном нивоу: Округли столови – сусрети чланова ученичког парламента на тему вршњачке подршке у кризним ситуацијама. **Алтернативни предлог реализације:** Све предвиђене активности прилагодиће се онлине реализацији у складу са тачком 2.1.6.

3. ОТВОРЕНО О ДЕЧЈИМ ПРАВИМА

Јавна дебата: „Утицај епидемије COVID-19 на остваривање права детета у Србији“

- 3.1.1. **Намера:** Овај догађај у оквиру *Дечије недеље* је симбол директног повезивања представника различитих институција са децом што није уобичајено у свакодневном животу, а представља темељ партиципације деце у темама које их се тичу. У циљу боље медијске пропраћености Дечије недеље и дечијих права уопште, као и отварања јавне дискусије између деце активиста у области права детета и доносилаца одлука, као и представника медија и цивилног друштва, трећег дана *Дечије недеље* одржаће се јавна дебата: „Утицај епидемије COVID-19 на остваривање права детета у Србији“. Присутни учесници представитиће стање дечијих права у Србији за време епидемије (у образовању и култури, социјалној и здравственој заштити итд...), изазове са којима смо суочени као и потребним унапређењима, а затим заједно са децом, као и осталим присутним у интерактивној дискусији разменити ставове о остваривању права детета данас, као и о

планираним корацима за унапређење у овој области. Деца активисти имаће прилику да поставе питања и искажу своје мишљење и ставове. Препоруке са скупа биће дефинисане и подељене са јавношћу.

- 3.1.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.
- 3.1.3. **Облик рада:** Јавна дебата
- 3.1.4. **Учесници:** Представници Владе РС, УНИЦЕФ-а, стручњаци у области права детета, Мреже организација за децу Србије (МОДС) и организација цивилног друштва, Пријатеља деце Србије, деца активисти у области дечијих права у пратњи родитеља/старатеља, наставника/ца, представници медија.
- 3.1.5. **Дан и место:** Среда, 6. октобар, Медија центар
- 3.1.6. **Алтернативни предлог реализације:** У програмом предвиђено време одржаће се онлине јавна дебата у потпуно истом садржају и обиму, биће изведене препоруке за јавност, а снимак јавне дебате биће доступан на свим јавним каналима Пријатеља деце Србије и подељен са стручном јавношћу.
Активности на локалном нивоу: Посете деце градоначелнику/председнику општине, и/или локалним службама за бригу о деци; пријем, представљање, разговор, питања, предлози, размена знања и искустава. **Алтернативни предлог реализације:** Све предвиђене активности прилагодиће се онлине реализацији у складу са тачком **3.1.6.**

4. ДОДЕЛА ГОДИШЊИХ НАГРАДА: „НЕВЕН“ И „ДОБРА ИГРАЧКА“ **Књижевна награда „Невен“**

- 4.1.1. **Намера:** Подстицање стваралаштва за децу, афирмисање аутора/ки и најуспешнијих остварења за децу у протеклој години, додела награда за белетристику, илустрацију и књигу из популарне науке. **Посебан циљ:** обезбеђивање књига приспелих на конкурс болницама за децу.
- 4.1.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.
- 4.1.3. **Облици рада:** Жирирање стручног жирија и додела награда, рад на медијској промоцији.
- 4.1.4. **Учесници:** Дечија читалачка публика, ствараоци/тељке за децу, представници/це ресорних министарстава и институција, наставници/це, васпитачи/це, представници/це медија...
- 4.1.5. **Дан и место:** Четвртак, 7. октобар, Скупштина града Београда
- 4.1.6. **Алтернативни предлог реализације:** Припремне радње за доделу награде (жирирања итд...), као и сама додела Књижевне награде „Невен“ одржаће се у обиму и уз све пратеће актуелне мере које ће бити на снази, а у случају потпуне рестрикције окупљања награда неће

бити додељена јавно већ ће се одржати онлине промоција награђених дела и лаурета.

Активности на локалном нивоу: Акције размене и поклањања књига у предшколским установама и школама, јавни наступи деце рецитатора и дечјих драмских група чија остварења почивају на текстовима савремене литературе за децу, подстицање читања кроз сусрете са писцима за децу у локалним дечјим библиотекама и другим образовним и институцијама културе. **Алтернативни предлог реализације:** Све предвиђене активности морају бити одржане у складу са тада актуелним мерама, уз могућност онлине реализације.

Признање за квалитет „Добра играчка“

4.2.1. **Намера:** Промовисање домаће квалитетне играчке у актуалној години, подстицање произвођача и увозника да их обезбеде на тржишту; информисање јавности о критеријумима квалитета играчке (психолошки, васпитно-образовни, здравствени, естетски, техничко-технолошки). **Посебан циљ:** достављање играчака приспелих на конкурс болницама за децу.

4.2.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.

4.2.3. **Облици рада:** Избор и жирирање стручног жирија, додела признања.

4.2.4. **Учесници:** Произвођачи и увозници играчака, психолози, педагози, васпитачи, технолози, специјални едукатори/ке, деца, представници/це ресорних министарстава и институција и медија.

4.2.5. **Дан и место:** Четвртак, 7. октобар, Скупштина града Београда

4.2.6. **Алтернативни предлог реализације:** Припремне радње за доделу признања (жирирања итд...), као и сама додела признања „Добра играчка“ одржаће се у обиму и уз све пратеће актуелне мере које ће бити на снази, а у случају потпуне забране окупљања признање неће бити додељено јавно већ ће се одржати онлине промоција награђених признања и произвођача.

Активности на локалном нивоу: Ревиије ручно прављених играчака и игара, отворене креативне радионице за израду играчака од природних и рециклираних материјала, локалне акције размене и поклањања играчака. **Алтернативни предлог реализације:** Све предвиђене активности морају бити изведене у складу са тада актуелним мерама, укључујући могућност онлине реализације.

5. ФЕСТИВАЛ ДЕЧИЈЕГ СТВАРАЛАШТВА

Презентација дечијег стваралаштва, креативне радионице, изложба на отвореном

- 5.1.1. **Намера:** Игра, стваралаштво, култура и креативност, квалитетно слободно време, изражавање способности, знања и вештина сваког детета, без обзира на узраст, и уважавајући различите могућности, најбољи су начини за промовисање права детета. **Фестивал дечијег стваралаштва** промовише ове активности деце различитих узраста и у инклузивној атмосфери. **Посебан циљ:** Заједничко дружење деце различитих узраста са циљем представљања игровних и стваралачких активности.
- 5.1.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију, Пријатељи деце Србије и Пријатељи деце Београда.
- 5.1.3. **Облици рада:** Сценски приказ дечијег стваралаштва у фестивалској атмосфери, стваралачке радионице дечјих игара. Изложба ликовних радова ученика основних школа на тему слогана *Дечије недеље*.
- 5.1.4. **Учесници:** Деце из предшколских установа и основних школа, породице са децом, васпитачи/це и наставници/це, уметници/це и јавне личности, лок. организације Пријатеља деце,
- 5.1.5. **Дан и место:** Петак, 8. октобар, (место одржавања биће накнадно одређено)
- 5.1.6. **Алтернативни предлог реализације:** Пријатељи деце Србије и Београда расписаће конкурс за достављање видео фестивалских нумера (музичких, игровних, драмских...), а најуспешније нумере ће монтирати у јединствен видео филм **Фестивал дечијег стваралаштва**, чије ће премијерно емитовање отпочети на You tube каналу Пријатеља деце Србије, 8. октобра у 12 сати, а затим бити подељен на осталим каналима ПДС-а.
Активности на локалном нивоу: Дечји фестивали и сајмови удружења у јединицама локалне самоуправе, заједничко стваралачко дружење деце и младих различитих узраста. Локалне изложбе ученика основних школа на тему слогана *Дечије недеље*. **Алтернативни предлог реализације:** Онлине реализација предвиђених програма у складу са свим актуелним мерама.

6. МОСТОВИ МЕЂУ ГЕНЕРАЦИЈАМА

Деца старима: „Стручњак за новотарије“

- 6.1.1. **Намера:** „Мостови међу генерацијама“ је програм који традиционално промовише и развија међугенерациску солидарност и културу толеранције и сарадње, а код деце и младих подстиче поштовање животног искуства старих суграђана/ки. Ове године, да би се спречио сваки здравствени ризик по најстарије грађане, Пријатељи деце Србије расписаће онлине конкурс за достављање кратких ви-

део материјала на којима деца објашњавају савремене феномене (интернет, јутјуб, воцап, вајбер, стикери, сленг, видео позиви, интернет претрага) старима. На овај начин, заменом улога, приказаћемо да су деца компетентна да своја знања, вештине и вредности пренесу одраслима. Такође, стари грађани се масовно осећају искључено из најсавременијих трендова, што ћемо на овај начин ублажити. Од пристиглих материјала, монтираће се кратак филм „Стручњак за новотарије“. Најава филма биће премијерно приказана на You tube каналу Пријатеља деце Србије, 10. октобра у 12 сати, а затим постављен и на све канале ПДС-а, а цео филм ће бити монтиран и приказан до краја октобра, а линк електронски достављен домовима за старе у Србији. Најуспешније филмове ћемо наградити. На тај начин, симболички ће се показати да је међугенерациска солидарност увек двосмерна и могућа у свим временима.

- 6.1.2. **Организатори:** Министарство за бригу о породици и демографију, Пријатељи деце Србије.
- 6.1.3. **Облици рада:** Онлине конкурс „Стручњак за новотарије“, емитовање истоименог филма.
- 6.1.4. **Учесници:** Деца и стари, родитељи, наставници, најшира јавност.
- 6.1.5. **Дан и место:** Субота, 09. октобар
- 6.1.6. **Алтернативни предлог реализације:** Програм је конципиран тако да се може користити и као алтернативни предлог реализације **Активности на локалном нивоу:** Деца предшколског и основношколског узраста уз подршку родитеља, васпитача и наставника израдиће у слободној форми поруке за своје баке и деке и старе суграђане (ликовни, литерарни радови, видео снимци...) и поклонити или им послати. **Алтернативни предлог реализације:** Програм је конципиран тако да се може користити и као алтернативни предлог реализације.

7. НАЦИОНАЛНА ОН-ЛИНЕ КАМПАЊА:

„Желим да разумеш...“

- 7.1.1. **Намера:** Као подршка пуном остваривању дечијих права у Србији, пре и у току Дечије недеље Пријатељи деце Србије организоваће онлине интернет кампању „Желим да разумеш“. Циљ кампање је да прикаже шта је деци важно, да приближи дечију перспективу одраслима. У оквиру кампање ће позвати све наше грађане/ке, да фотографијом, постом на друштвеним мрежама, видеом, тик-током прикажу шта је деци битно да одрасли разумеју. Деца и родитељи, као и ученици и наставници, деца и васпитачи имаће повод да удружено креирају садржај. Одрасли ће имати прилику да се присете дечије перспективе, свог детињства и шта је оно што би волели да су одрасли из њиховог окружења тада разумели. Садржај ће постављати на

друштвене мреже са хештегом **#zelimdarazumes**. На овај начин сви заједно промовисаћемо значај међусобног разумевања, дијалога, повезивања и сталне бриге о остваривању права детета. Позваћемо да у кампањи учествују и познате личности блиске деци.

- 7.1.2. **Организатори:** Министарство за бригу о породици и демографију, Пријатељи деце Србије.
 - 7.1.3. **Облици рада:** Он-лине кампања „Желим да разумеш“,
 - 7.1.4. **Учесници:** Сви грађани Републике Србије
 - 7.1.5. **Дан и место:** Недеља, 10. октобар, Република Србија
- Алтернативни предлог реализације:** Програм је конципиран тако да се може користити и као алтернативни предлог реализације.

МИНИСТАР

Радомир Дмитривић

@prijateljidece.srbije

@prijateljidecesrbije

@Prijateljidece

@prijateljidece